

Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
t.a.v de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp
Subsidieprogramma OP Zuid 2021-2027,
openstellingen en cofinancieringsbudget
2024

Zaaknummer
6206/379273

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 6 februari 2024

Geachte voorzitter,

Met de vaststelling van de najaarsnota 2020 hebben Provinciale Staten (PS) ingestemd met het beschikbaar stellen van cofinanciering voor EFRO-fondsen (subsidieprogramma's die onder het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling vallen). De bedoeling hiervan was om projecten binnen OP Zuid 2021-2027 (het Operationeel Programma Zuid, hierna OP Zuid) van provinciale cofinanciering te voorzien. Toen is tevens besloten dat de benodigde begrotingswijzigingen zoveel als mogelijk voorafgaand aan iedere openstelling ter vaststelling aan PS aangeboden worden, om zo de aansluiting bij de provinciale begrotingsprogramma's en doelstellingen te kunnen garanderen.

Een indruk van de resultaten

Na een vertraagde start, veroorzaakt doordat besluitvorming in Brussel over het Operationeel Programma (OP) Zuid-Nederland meer tijd nodig had dan verwacht was, zijn we vanaf najaar 2022 volop van start gegaan. Inmiddels zijn er drie openstellingen geweest.

Resultaten openstelling 2022-1

Binnen deze openstelling zijn er in Zuid-Nederlandverband in totaal 48 aanvragen ingediend, verdeeld over de vijf transities uit de Regionale Innovatiestrategie Zuid-Nederland 2021-2027 (hierna de RIS). Doordat het programma nieuw was, een lager aantal dan gehoopt. Ondanks dat de Deskundigencommissie (hierna de DC) ook rekening heeft gehouden met het nieuwe programma, is minder dan de helft van het aantal aanvragen positief beoordeeld.

Het financiële resultaat van deze eerste openstelling is:

Zuid-Nederland	Beschikbaar	Aangevraagd	Beschikt	Restant
EFRO	€30mln.	€33,8mln.	€16,7mln.	€13,3mln.
Prov. cofinanciering	€12,8mln.	Ruim €12mln.	Ca. €5,4mln.	Ca. €7,4mln. ¹

Het onbenutte deel van het EFRO-budget is aan het geplande budget voor de openstellingen in 2023 toegevoegd.

¹ dit is een "theoretische" benadering omdat Limburg geen budget heeft gereserveerd maar per project over cofinanciering besluit.

Voor Zeeland waren de resultaten van deze eerste openstelling:

- Ingediend 5 aanvragen voor de transitie klimaat en landbouw & voeding

<i>Zeeland</i>	Beschikbaar ²	Aangevraagd	Beschikt
EFRO	€5mln.	€4,5mln.	€2,3mln.
Prov. cofinanciering	Ca. €2,1mln.	Ruim €1mln.	Ruim €620.000,--

- Gesubsidieerd zijn de projecten
 - “Klimaatadaptatie Zeeland” van gemeenten Middelburg en Vlissingen, waarin in twee wijken klimaatadaptatieve maatregelen worden genomen ter verbetering van de leefbaarheid van die wijken.
 - “Zeeuwse Snaqs; lokaal verwaarden van reststromen” van Floor Foods (Kapelle), een project waarin bij lokale/regionale leveranciers restgroenten worden ingekocht om daarmee in Kapelle groentesnacks te maken en deze weer in de regio te verkopen.

Overeenkomstig het besluit van Provinciale Staten over de reservering van het cofinancieringsbudget (Najaarsnota 2020), is het niet-benutte deel van de provinciale cofinanciering beschikbaar gehouden voor toekomstige openstellingen OP Zuid.

Resultaten openstelling 2023-2

De voorjaarsopenstelling in 2023 heeft in totaal 29 aanvragen (Zuid-Nederland) opgeleverd. De DC heeft de ingediende aanvragen beoordeeld, waarna de 16 positief beoordeelde projecten financieel technisch getoetst worden. Pas daarna kunnen de definitieve subsidiebeschikkingen verstuurd worden (door Stimulus); een aantal bedragen in de tabel zijn dus nog schattingen.

<i>Zuid-Nederland</i>	Beschikbaar	Aangevraagd	Positief beoordeeld	Restant
EFRO	Ruim €22mln.	Ruim €19,7mln.	ruim €10,6mln.	€11,4mln.
Prov. cofinanciering	€9,4mln.	Ruim €7,4mln.	Ca. €5,4mln.	Ca. €4,0mln.

Vanuit Zeeland:

- Zijn vijf aanvragen ingediend voor de transitie energie (1), landbouw & voeding (3) en gezondheid (1).

<i>Zeeland</i>	Beschikbaar	Aangevraagd	Positief beoordeeld
EFRO	Ruim €3,6mln.	ruim €3,3mln.	€2,3mln.
Prov. cofinanciering	Ca. €1,5mln.	Ruim €1mln.	Ca. €571.000,--

- De DC heeft vier van de ingediende aanvragen positief beoordeeld, waarmee ca. €2,1mln EFRO-subsidie en ca. €571.000,-- provinciale cofinanciering is gemoeid. Verder heeft de DC twee van de vier beoordeelde projecten voorgedragen als “strategische projecten”.
- Het cofinancieringsplafond voor de transitie landbouw & voeding is op 26 september 2023 met ruim €170.000,-- opgehoogd (dekking vanuit de gereserveerde OPZuid-cofinanciering budgetten).
- Omdat de beoordeling nog niet is afgerond, kan in deze openbare nota niet ingegaan worden op de concrete projecten.

Resultaten 2023-3

De najaarsopenstelling 2023 heeft van 2 oktober t/m 17 november 2023 open gestaan. De resultaten zijn nog niet exact uitgekristalliseerd. Daarom een voorlopig beeld.

Gedurende de openstellingsperiode zijn er voor Zuid-Nederland 50 aanvragen ingediend:

<i>Zuid-Nederland</i>	Beschikbaar	Aangevraagd
EFRO	Ruim €29,6mln.	Ruim €35mln.
Prov. cofinanciering	Ca. €12,6mln.	Ruim €15mln.

Duidelijk is dat er voor alle transitie aanvragen zijn ingediend.

² In de samenwerkingsovereenkomst voor OP Zuid 2021-2027 is een financiële verdeelsleutel afgesproken. Zeeland heeft als streefwaarde 1/6^e deel van de EFRO-middelen binnen haar provinciegrenzen in te zetten. Het uiteindelijke resultaat is afhankelijk van de kwaliteit van de aanvragen en de beoordeling door de DC.

De DC is ingepland voor januari 2024. Omdat er nog geen beschikkingen (met samenvatting van de beoordeling door de Deskundigencommissie) beschikbaar zijn, kunnen mededelingen worden gedaan over de projecten die voor subsidie in aanmerking komen.

Binnen het geheel van de Zuid-Nederlandse aanvragen, zijn dit de (voorlopige) Zeeuwse resultaten:

- In totaal zijn zes aanvragen ingediend vanuit drie transities (2 klimaat, 2 landbouw & voeding en 2 energie).

<i>Zeeland</i>	Beschikbaar	Aangevraagd
EFRO	Ruim €4,9mln.	ruim €5,7mln.
Prov. cofinanciering	Ca. €2,1mln.	Ruim €2mln.

- Omdat de projecten nog beoordeeld moeten worden, kan in deze openbare nota niet ingegaan worden op de concrete aanvragen.

De openstellingen in 2024

In de loop van 2023 werd duidelijk dat OP Zuid minder in trek was bij aanvragers dan verwacht was. Om er achter te komen, wat hiervan mogelijke oorzaken zijn, zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers uit het veld. Gebleken is dat aanvragers een grote keuze aan subsidieprogramma's hebben, waarbij OP Zuid niet altijd de voorkeur geniet. Een argument is dat de thema's te specifiek zijn, waardoor er weinig ruimte geboden wordt voor crossovers tussen transities. Een ander argument is het relatief lage totale subsidiebedrag van € 1 mln. (EFRO), dat bij de eerste openstellingen in 2022 en 2023 is gehanteerd. Tenslotte wordt ook het subsidiepercentage voor EFRO genoemd (35% exclusief provinciale cofinanciering. Inclusief provinciale cofinanciering wordt maximaal 50% subsidie toegekend maar de drie provincies gaan hier niet eenduidig mee om³).

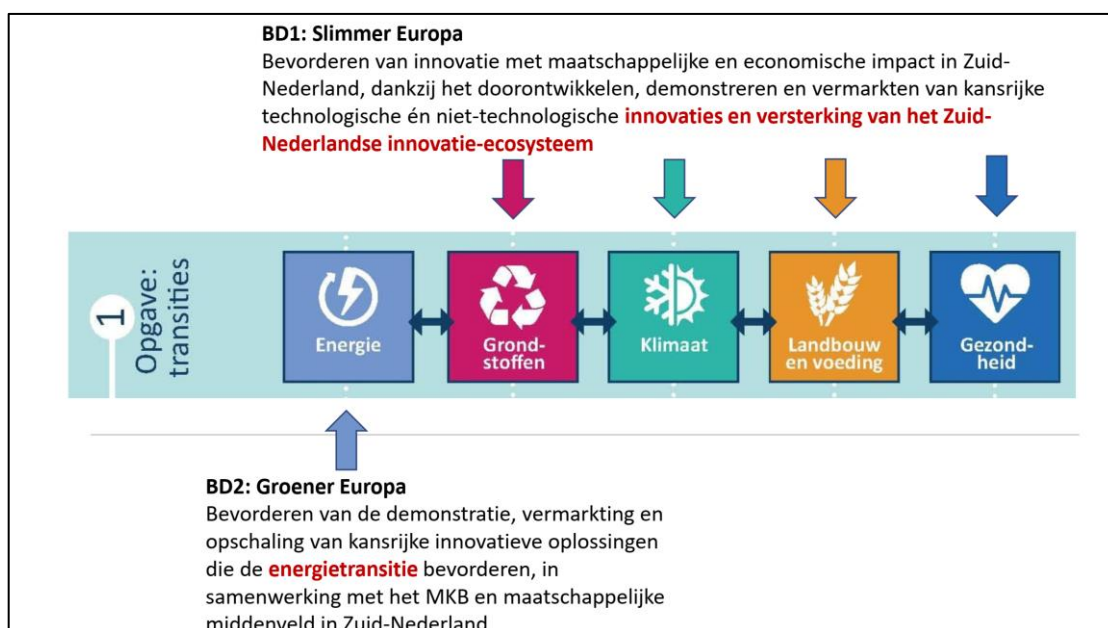
Een ander gevolg van de resultaten is dat niet het volledige EFRO-budget is benut. Hierdoor komen de werkelijke uitgaven niet meer overeen met het uitgavenritme zoals dat is aangevraagd bij de Europese Commissie in het oorspronkelijke OP Zuid-programma (dat is goedgekeurd door de EC en op basis waarvan Zuid-Nederland het toegekende budget kan uitgeven). Hierdoor ontstaat het risico dat het Zuid-Nederlands budget voor de huidige programmaperiode wordt gekort. Een ander ongewenst gevolg kan zijn dat het budget voor de volgende programmaperiode ook gekort wordt (decommitting). Daarmee zouden innovaties en de regionale economie in Zuid-Nederland tweemaal getroffen worden.

Er waren dus redenen om de systematiek van de openstellingen met elkaar tegen het licht te houden. Dat is niet alleen in nauwe samenwerking tussen de drie provincies en Stimulus gedaan, waarbij vanuit de provincies ook de inhoudelijk-deskundige collega's betrokken waren. Over de richting van de noodzakelijke koerswijziging is ook intern (ambtelijk) en met de bestuurlijk bij OP Zuid betrokkenen (gedeputeerden, Zeeuwse leden van Stuurgroep en Comité van Toezicht en de directeur van Impuls Zeeland) gesproken. Verder zijn vanuit Stimulus ook gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van belanghebbende partijen uit het Zuid-Nederlandse veld.

De koerswijziging die uiteindelijk op 8 november 2023 door het Comité van Toezicht OP Zuid 2021-2027 is vastgesteld, behelst twee punten:

1. Een ruimere openstelling vanuit twee (Europese) beleidsdoelstellingen:
 - a. Slimmer Europa:
 - i. Deze doelstelling gaat om het bevorderen van innovatie met maatschappelijke en economische impact in Zuid-Nederland, dankzij het doorontwikkelen, demonstreren en vermarkten van kansrijke technologische én niet-technologische innovaties en versterking van het Zuid-Nederlandse innovatie-ecosysteem;
 - ii. Hieronder vallen de transities klimaat, landbouw & voeding, grondstoffen en gezondheid.
 - b. Groener Europa:
 - i. In deze doelstelling draait het vooral om het bevorderen van de demonstratie, vermarkting en opschaling van kansrijke innovatieve oplossingen die de energietransitie bevorderen, in samenwerking met het mkb en maatschappelijke middenveld in Zuid-Nederland;
 - ii. Hieronder valt de energietransitie.

³ Noord-Brabant en Zeeland hebben cofinancieringsbudget gereserveerd op programmaniveau en de toekenning gekoppeld aan het toekennen van de EFRO-subsidie. Limburg daarentegen heeft geen cofinancieringsbudget gereserveerd en weegt per project de toekenning af.

2. Verhoging van het maximale EFRO-subsidieplafond per project tot €2mln. (was €1mln.).

Deze aanpassingen passen zowel binnen het OP Zuid-programma voor Zuid-Nederland (waarvoor de EC goedkeuring en budget heeft verleend) als binnen het beschikbare Europese OP Zuid-budget. De verwachting is dat hiermee, dus zonder wijziging van het door de EC goedgekeurde OPZuid-programma, tot een versnelling van de EFRO-uitgaven kan worden gekomen.

Omdat het provinciale cofinancieringsbudget voor de gehele programmaperiode is gereserveerd en is berekend vanuit het totale bedrag voor het OP Zuid-programma en de voor Zeeland overeengekomen bedragen (streefwaarden), heeft de aanpassing in de openstellingssystematiek geen consequenties voor het beschikbare cofinancieringsbudget.

Voor 2024 zijn twee openstellingen voorzien, waarmee het geplande budget wordt opengesteld, aangevuld met het resterende budget uit de voorgaande openstellingen:

Voorjaar	19 februari 2024 tot en met 12 april 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Slimmer Europa € 12,5 mln. (EFRO) + provinciale cofinanciering = totaal 50% • Groener Europa €12,5 mln. (EFRO) + provinciale cofinanciering = totaal 50%
Najaar	16 september 2024 tot en met 1 november 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Slimmer Europa € 12,5 mln. (EFRO) + provinciale cofinanciering = totaal 50% • Groener Europa € 12,5 mln. (EFRO) + provinciale cofinanciering =totaal 50%

Wat betekenen de veranderingen voor Zeeland?

Met deze verruiming zijn de kansen voor Zeeuwse innovatiepartijen nog verder toegenomen. Er hoeft immers aan de voorkant geen keuze meer gemaakt te worden voor een specifieke transitie. De verdubbeling van de maximale EFRO-bijdrage per project betekent dat er bij OP Zuid ook kansen ontstaan voor projectaanvragen met een grotere omvang (was ca. €2,8mln., wordt ca. €5,7mln.) Hierdoor wordt nog meer gestimuleerd dat Zeeuwse innovatiepartijen met hun project de maatschappelijke transitie versnellen of ondersteunen. Daarmee dragen zij bij aan de benodigde maatschappelijke impact.

Consequenties voor de provinciale cofinanciering

Voor de Zeeuwse cofinanciering van de OP Zuid-subsidies zijn in de verschillende programmabegrotingen bijdragen gereserveerd waardoor er voor de gehele (EU-)programmaperiode 2021-2027 budget beschikbaar is. PS hebben met deze reservering ingestemd, mits tijdig de benodigde begrotingswijzigingen aangekondigd worden om de koppeling met doelstellingen zo goed als mogelijk te kunnen behouden. In de eerstvolgende reguliere begrotingswijziging zal het voorstel t.b.v. de voorjaarsopenstelling OP Zuid 2024 meegenomen worden. Hierbij kan al gemeld worden dat dit wijzigingsvoorstel budgettair neutraal is.

Voor een aantal 'provinciale begrotingsdoelstellingen is de relatie met de OP Zuid-transities in één oogopslag duidelijk. Voor andere begrotingsdoelstellingen biedt OP Zuid ook kansen, ondanks dat er geen directe relatie lijkt te zijn met een transitie. Onderstaand is schematisch de relatie vanuit de verschillende begrotingsdoelstellingen met de transities weergegeven:

Oude situatie (openstellingen 2022-2023)

1 Opgave: transities						
	Oud (gericht)	Energietransitie 080103	Circulaire economie 040107	Uitvoering klimaat-adaptatie en voldoende zoet water 080101	Volhoudbare landbouw 030106	Leefbaarheid, brede welvaart, versterking zorginfrastructuur 060401
					Concurrentiepositie food 040102	
	Oud (algemeen)	Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd 020102				
		innovatie-infrastructuur en -fondsen 040105				
	Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoeker en bewoners 050104					

In hoofdstuk 20 van het Algemeen subsidiebesluit Zeeland 2023, het hoofdstuk waarin de provinciale cofinanciering voor OP Zuid is geregeld, is uitgegaan van de openstellingsystematiek per transitie.

Door de verandering in openstellingsystematiek OP Zuid van vijf transities naar twee beleidsdoelstellingen, is de relatie met de provinciale begrotingsdoelstellingen op het eerste oog minder duidelijk. De transities grondstoffen, klimaat, landbouw & voeding en gezondheid zullen immers onder één beleidsdoelstelling met bijbehorend openstellingsbudget gaan vallen. Ofwel, de schotten daartussen vervallen:

Nieuwe situatie (openstellingen 2024)

1 Opgave: transities						
	Nieuw (gericht)	Energietransitie 080103	Circulaire economie 040107	Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water 080101	Volhoudbare landbouw 030106	Concurrentiepositie food 040102
					Leefbaarheid, brede welvaart, versterking zorginfrastructuur 060401	
	Nieuw (algemeen)	Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd 020102				
		innovatie-infrastructuur en -fondsen 040105				
	Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoeker en bewoners 050104					

Het uitgangspunt is en blijft dat OP Zuid kansen biedt voor realisatie van doelen op alle beleidsvelden, en dus ook voor alle uitvoeringsprogramma's en doelstellingen in de provinciale begroting. Het streven blijft deze beleidsvelden over de gehele programmaperiode OP Zuid evenredig te bedienen.

Bij openstellingen moet het cofinancieringsbudget net als het EFRO-budget vastgesteld worden. Bij de openstellingen in 2022 en 2023 werd dat per transitie gedaan, waarbij de omvang van ieder budget gebaseerd was op de aannames op programmaniveau (de streefwaarde voor Zeeland 1/6^e deel van het Zuid-Nederlands budget).

Nu voor de openstellingen v.w.b. het EFRO-budget in 2024 is gekozen voor een andere systematiek, hebben wij ons zelf de vraag gesteld hoe we het cofinancieringsbudget beschikbaar willen stellen. In principe is er vrije keuze over de wijze van vaststelling en openstelling van het cofinancieringsbudget. Twee opties liggen daarentegen voor de hand:

- Cofinancieringsbudget per transitie
Hiermee blijft de relatie met de begrotingsdoelstellingen zeer duidelijk aanwezig. Het sluit uitdrukkelijk niet aan op de, voor de EFRO-gelden gekozen openstellingssystematiek. Dat betekent dat de beperking, zoals die door aanvragers is ervaren, voor wat betreft het cofinancieringsbudget blijft bestaan, hetgeen naar verwachting zal resulteren in beperking van het aantal aanvragen vanuit Zeeland.
- Cofinancieringsbudget per beleidsdoelstelling
Door de openstellingssystematiek van het EFRO-budget te volgen, wordt de financiële relatie met de transities minder zichtbaar, met name voor de transities onder de beleidsdoelstelling Slimmer Europa. De financiële schotten tussen de vier budgetten (klimaat, grondstoffen, landbouw & voeding en gezondheid) komen immers te vervallen. De verwachting is dat de nieuwe systematiek meer kansrijke aanvragen oplevert, door de geboden flexibiliteit. Door nauwe betrokkenheid van de inhoudelijk deskundige collega's, is er bij de voorbereiding van de projecten/aanvragen sprake van sturingsmogelijkheden op de provinciale beleidsdoelstellingen.

Teneinde tot een voor belanghebbenden duidelijke en transparante openstelling te komen, hebben wij besloten het provinciale cofinancieringsbudget per beleidsdoelstelling open te stellen. Daarmee sluiten wij dus aan bij de openstellingssystematiek van het OP Zuid-budget. Naar onze mening past dit ook in de (proces-)afspraken met PS rondom dit budget en kan een overzichtelijk geheel gevormd worden zodat het benutten van de cofinancieringsmiddelen op de juiste wijze verantwoord kan worden.

Openstelling van het cofinancieringsbudget voor de voorjaarsopenstelling 2024

Openstelling per beleidsdoelstelling is dus de meest logische variant en sluit aan bij de lijn zoals die door de EC is aangegeven.

Het provinciale cofinancieringsbudget zal als volgt opengesteld worden:

Openstelling	Beleidsdoelstelling	Bedrag
Voorjaar 2024	BD 1 Slimmer Europa	€ 1.071.428,57
	BD 2 Groener Europa	€ 1.071.428,57
Najaar 2024 ⁴	BD 1 Slimmer Europa	€ 1.071.428,57
	BD 2 Groener Europa	€ 1.071.428,57

Wij hebben hierbij verschillende aspecten in onze overweging meegenomen.

Ten eerste is gekeken naar de onderlinge verdeling (o.b.v. overeengekomen streefwwaarden) van de subsidieopbrengsten tussen de drie provincies. Volgens die vaste verdeelsleutel mogen wij uitgaan van 1/6^e deel van het totale EFRO-bedrag en dat omrekenen naar een verwachte cofinancieringsinspanning voor Provincie Zeeland (percentage 15% van de totale subsidiabele kosten, TSK). Op basis hiervan zouden we voor de voorjaarsopenstelling in beide beleidsdoelstellingen rekening moeten houden met een verwachte cofinancieringsinspanning van afgerond 2 x € 893.000,-.

Er tekent zich ten tweede een trend af dat ook de individuele Zeeuwse projecten meer richting de maximale TSK bewegen, dus financieel groter worden. Een andere trend lijkt te zijn dat de kwaliteit van aanvragen verbetert en dus de kans op succes groter wordt. Die twee bij elkaar opgeteld leidt tot een grotere cofinancieringsvraag (de ophoging van het cofinancieringsbudget na de voorjaarsopenstelling in 2023 is daarvan het voorbeeld).

Daarom stellen wij PS voor om voor het cofinancieringsbudget van de voorjaarsopenstelling 2024 niet uit te gaan van de vaste verdeelsleutel maar van 1/5^e deel van het EFRO-budget, zijnde 2 x € 1.071.428,57. Mede gezien de onderuitputting bij de eerdere openstellingsrondes OP Zuid en het daardoor ontstane risico op decommitting, achten we dit verantwoord.

⁴ De besluitvorming over het vaststellen van subsidieplafonds cofinanciering najaarsopenstelling 2024 volgt later dit jaar. Net als in voorgaand jaar, is de verwachting dat de projecten van de najaarsopenstelling pas in 2025 of later dekking vragen.

Vanwege de voorgestelde verandering van openstellingssystematiek voor de provinciale cofinanciering is wijziging van hoofdstuk 20 van het Algemeen subsidiebesluit Zeeland 2023 (Asb 2023) nodig zodat ook dat budget vanuit de twee Europese beleidsdoelstellingen opengesteld kan worden. Daarmee kunnen aanvragers rechtmatig een beroep doen op dat cofinancieringsbudget en kan het rechtmatig toegekend worden als aanvulling op de EFRO- subsidie.

PS hebben in 2020 uitdrukkelijk uitgesproken dat zij aan de voorkant betrokken willen blijven bij de openstellingen en het beschikbaar stellen van de cofinancieringsmiddelen. Daarom zijn PS voorafgaand aan iedere openstelling per brief geïnformeerd en zijn de benodigde begrotingswijzigingen daarna aangeboden. Het voorstel voor de begrotingswijziging zal, zoals gebruikelijk, in het eerstvolgende voorstel voor een reguliere begrotingswijziging meegenomen worden.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

drs. J.M.M. Polman
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.